

**„Madarak és fák napja”
XX. Országos Tanulmányi Verseny
Területi forduló
2014.**

Jelige, csapat:
Elérhető pontszám: 117
Elért pontszám:
Helyezés:

I. Madárhang felismerés. 5 pont/_____

Hallgassátok meg figyelmesen a lejátszott madárhangokat, és írjátok le a hallott madár nevét!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

II. Az év madara: a tűzok.

20 pont/_____

Igaz (I) - hamis (H) állítások. A megfelelőt írjátok a táblázatba!

1. Általában földön fészkelő faj, de csapadékosabb években fán is költethet.
2. A füves puszták madara, mely mezőgazdasági területeken nem képes sikeresen költetni.
3. A fészkealjok gyakran esnek áldozatul a rókáknak, vaddisznóknak és kóbor kutyáknak.
4. A hímek a tojóknál 50%-kal nagyobbak, és több mint 3-szor akkora súlyúak.
5. Több magyarországi szervezet és intézmény címerállata.
6. A hímek jellegzetes násztánca a „dörrögés”.
7. A költési időszakon kívül gyakran csapatosan mozognak.
8. Kimért, egyenletes szárnycsapásokkal repül, ezért röpte a sasokéra emlékeztető.
9. A hímek tollazata a násztánc során kevesebb fehér színt mutat, mint nyugalmi állapotban.
10. A hazai állomány megmentésének elsődleges eszköze az élőhelyeik védelme.
11. Magyarországon fokozottan védett, eszmei értéke 1.500.000 forint.
12. A szárnyfesztávolsága elérheti a 240 cm-t is.
13. Kizárólag az adult hímeknek van hófehér bajsza.
14. Az IUCN (Természetvédelmi Világszövetség) osztályozásában mérsékelten fenyegetett fajnak számít.
15. A kifejlett egyedek egyaránt fogyasztanak állati és növényi eredetű táplálékot is.
16. Riasztáskor kiadott hangja éles, sikoltásszerű.
17. A hímek testsúlya akár 20 kg is lehet.
18. A Kárpát-medencében élő tűzokpopuláció hideg teleken Afrika északi részére vonul.
19. Főleg Magyarország nyugati részén, a Dunántúlon elterjedt faj.
20. A tűzok a darualakúak rendjébe tartozik.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

III. Az év fája: a mezei juhar.

10 pont/ _____

Villámkérdések! Olvassátok el FIGYELMESEN a kérdéseket és válaszoljatok rájuk néhány szóval!

1. A juharok nemzetségének jellegzetes termése van, hogyan nevezzük ezt?

2. Általában milyen megporzású ez a fafaj?

3. Az erdészeti hasznosításon kívül milyen célokra használják még fel a juharokat Észak-Amerikában?

4. 1954-ben a mezei juharhoz hasonló ősi juharfajt fedeztek fel egyik hegységünkben. Melyik hegység ez?

5. A mezei juhar levele tenyeresen karéjos. Általában hány karéj található a leveleken?

6. A mezei juharok törzse jellegzetesen cserepes, és a vesszőiken is gyakran megfigyelhetők ehhez hasonló képződmények. Hogy hívjuk ezeket?

7. Miért telepítették régebben szőlőültetvényekbe ezt a fafajt a déli vidékeken?

8. A hazánkban előforduló juharfák egyik faja özönnövényként terjeszkedik. Melyik faj ez?

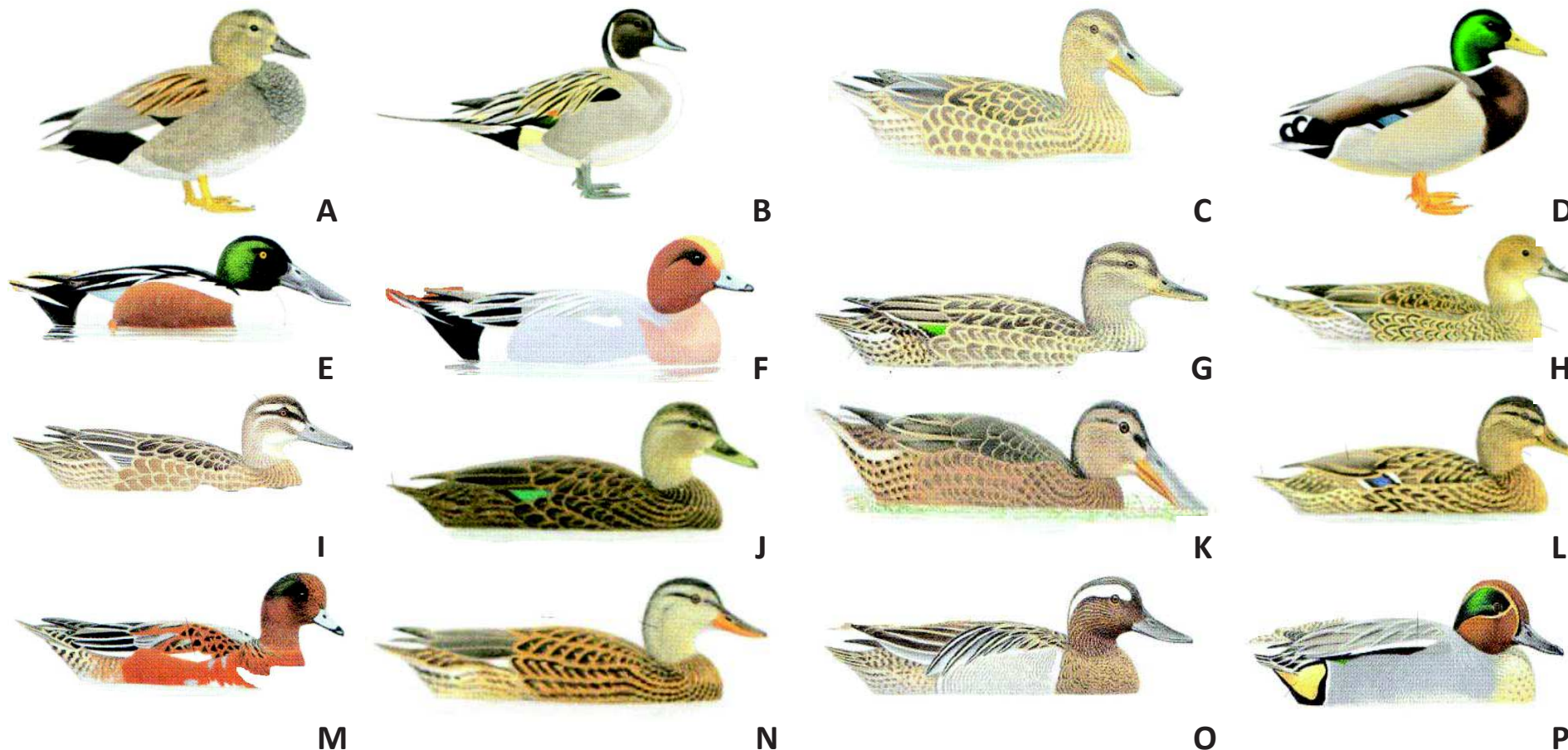
9. Ezt a fafajt gyakran ültetik városokba és utak mellé, mert több környezeti hatással szemben ellenálló. Sorolj fel ezek közül kettőt!

10. A mezei juhar kerüli a magashegységi környezetet, mi ennek az oka?

IV. Úszórécék.

14 pont/_____

Töltsétek ki a táblázatot a megfelelő betűkkel és számokkal! Egy helyre csak egy betű és szám tartozik, nem mindent kell felhasználni!

Faj	Tőkés réce	Kendermagos r.	Nyílfarkú r.	Kanalas r.	Fütyülő r.	Csörgő r.	Böjti r.
Nem, kor	tojó	ad. hím	tojó	fiatal	ad. hím	tojó	hím
Betű							
Tul. szám							

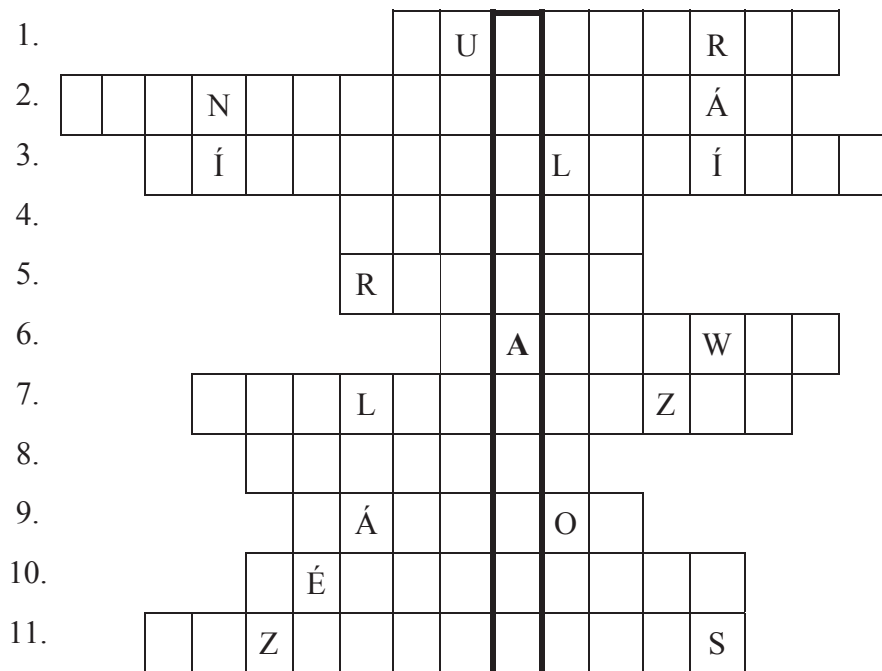
1. Magyarországon nem költ; elsősorban tengeren, csapatosan telelő madár.
2. Az egyik legnagyobb termetű európai faj, egyben a házi kacsáé öse.
3. A legkisebb réce, mely röptében partimadárra emlékeztet.
4. Az északi féltekén széleskörűen elterjedt, Magyarországon a szikes tavak, mocsarak rendszeres költőfaja, melynek középső farktollai megnyúltak.
5. Európában nagyon ritka, vitatott, hogy akár egyetlen adata vadon élő állományból származó kóborló lett volna.
6. Egyik őshonos házi tyúkfajtánknak is ilyen a színezete.
7. Nagyon hosszú és széles csőre miatt úszáskor és röptében is úgy tűnik, mintha a súlypontja elől lenne.
8. Az egyetlen fokozottan védett úszóréce fajunk.
9. Életmódja olyan, mint az úszórécéké, de néhány tulajdonságában a kisebb bukórécékhez hasonlít.
10. Gyakran szaporodik más récefajokkal, és ezért sok hibrid utódja keletkezik.

V. A fényszennyezés.

12 pont/_____

Keresztrejtvény.

1. A természetben létrejövő biológiai hideg fény egyik enzime.
2. Biolumineszcencia (fény kibocsátásra) megvalósítására képes rovar, melynek szaporodásához szükséges a fényforrás.
3. A fényszennyezés okozóinak egyik típusa.
4. Itt található az első magyarországi csillagoségbolt-park.
5. Az emberek figyelmének felkeltése céljából használt fényszennyező forrás (... világítás).
6. Elsőként, a magyarországgal együtt, ez a park nyerte el a csillagoségbolt-park címet Európában!
7. Ennek a tudományágnak a legnagyobb ellensége a fényszennyezés.
8. Az élővilág ezen csoportja van leginkább veszélyben a fényszennyezés miatt.
9. A legfőbb fényt kibocsájtó egységek.
10. A jelenlegi fényszennyezés mértékét szemlélteti.
11. Az embereknek biztonságérzetet ad, és jól megtervezve és kivitelezve csökkenthető a környezetre gyakorolt terhelése.

Megoldás: _____

VI. Általános madárvédelmi ismeretek .**8 pont/_____**

Olvassátok el figyelmesen a kérdéseket, és a négy lehetséges válasz közül válasszátok ki a helyes megoldást! A választok betűjelét íjátok be a lenti táblázatba!

- 1. Mire való a nagyfeszültségű oszlopokra kihelyezett szigetelőpapucs?**
A. Könnyebb rá odút kihelyezni. B. Véd az áramütés ellen.
C. Esztétikai okból. D. Egyszerűbb a vezeték karbantartása.

- 2. Mikor kezdjük a madarak etetését?**
A. Legkésőbb nyár végén. B. Az újév beköszöntével, január 1-én.
C. November elején. D. Időjárástól függően.

- 3. Melyik szervezet programja a Madárbarát kert?**
A. WWF. B. Pro Vértes.
C. MME. D. Greenpeace.

- 4. Milyen madarak foglalhatják el a C típusú odúinkat?**
A. Citromsármány, zöldike. B. Széncinege, kék cinege.
C. Barázdabillegető, házi rozsdafarkú. D. Őszapó, függőcinege.

- 5. Mire való a kaszáló traktorra szerelt láncfüggöny?**
A. Kedvezőbb vágásmélységet alakít ki. B. Elriasztja a megbúvó állatokat.
C. Védi a gépalkatrészeket a portól. D. Összedobja az előzőleg levágott rendet.

- 6. Mire valók a kaszáláskor meghagyott búvósávok?**
A. Menedéket biztosítanak az állatoknak. B. Gátolják a pázsítfüvek magpergését.
C. A területhatárokat jelzik. D. Természetfotózásra.

- 7. Mire való a varsababa?**
A. Gyerekeknek készített nádjáték. B. Halászok eszköze.
C. Mesterségesen kialakított fészekalap. D. Kárókatona riasztására használják.

- 8. Mire való a tükrös vércseládában a tükör?**
A. A madarakat nagyobb térérzethez segíti. B. Elriasztja a fészekfosztó emlősöket.
C. Nagyobb komfortérzetet biztosít. D. Minimális zavarással ellenőrizhető a láda.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

VII. Dunántúli helyi védett területek ismerete.

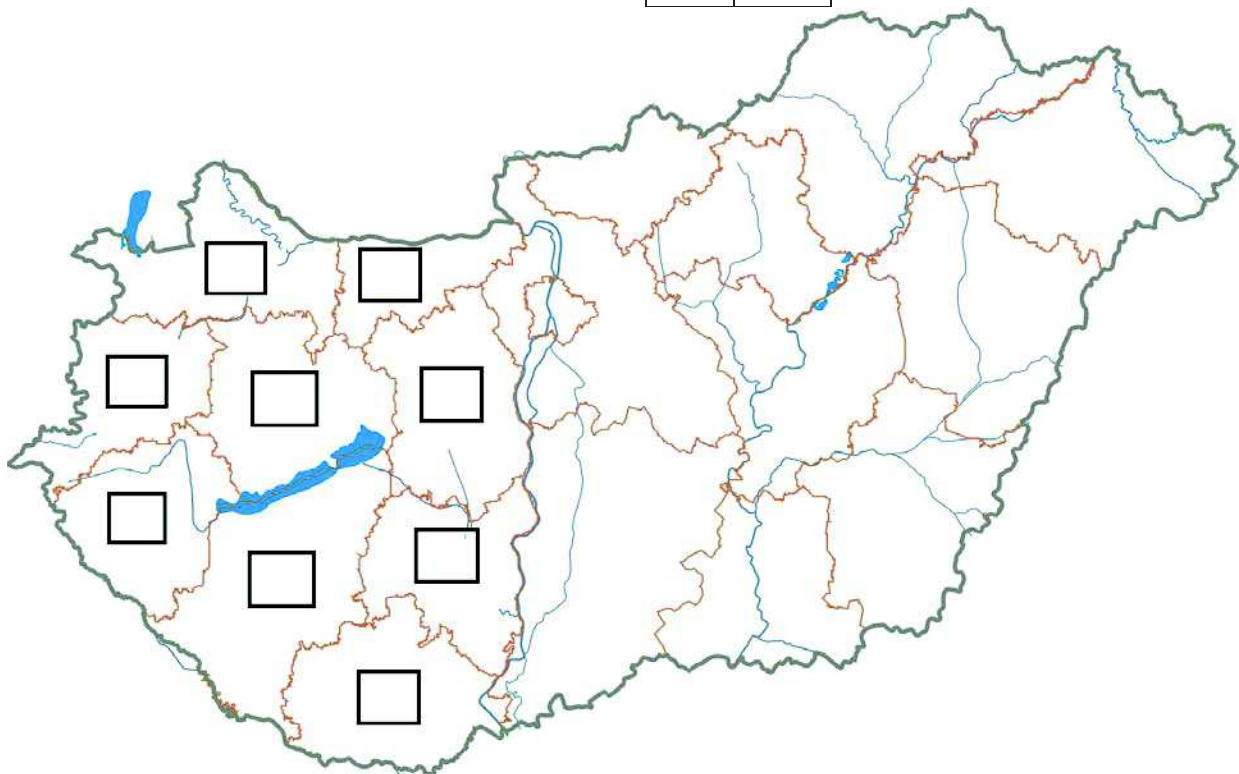
18 pont/_____

A következő feladatban képeket láthattok a dunántúli helyi védett területekről. A feladat első részében írjátok a képek betűjeleit a táblázat első oszlopába a hozzá tartozó területhez, majd a vaktérképen is helyeztétok el ezeket! A feladat második részében egy-egy rövid leírást olvashattok, melynek a számát írjátok be a táblázat második oszlopába! Mindegyik négyzetbe csak egy számot írjatok!

- Észak-Vértes TT →
- Tatai Öreg-tó →
- Fertődi Kastélypark →
- Észak-Zselici TT →
- Azáleás-völgy →
- Mária Terézia forrás →
- Sümegei várkert →
- Kis-Konda-patak völgye →
- Gyűrűfű TT →

Betű	Szám

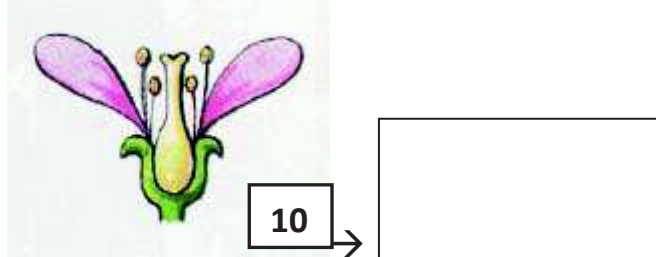
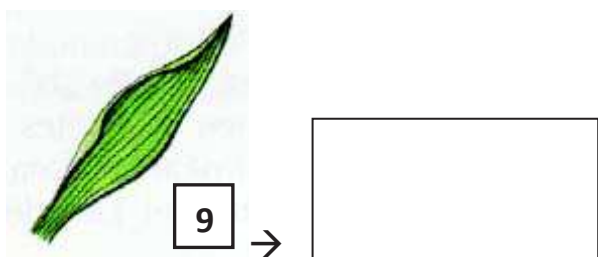
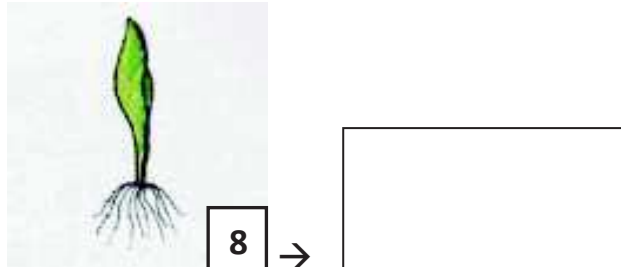
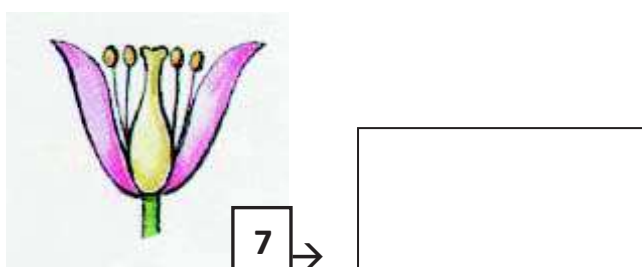
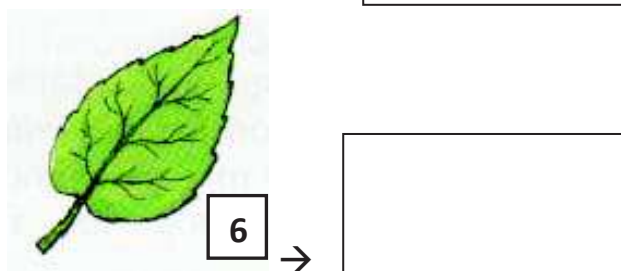
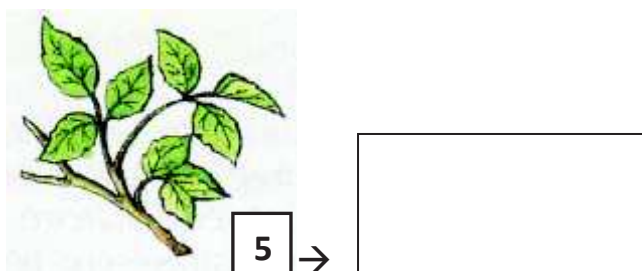
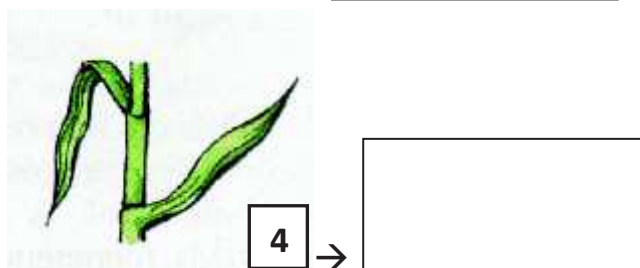
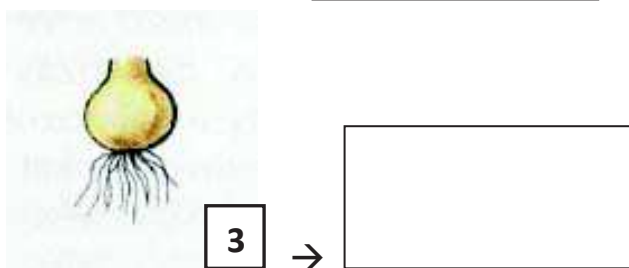
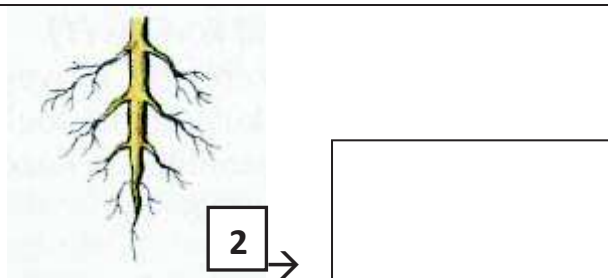
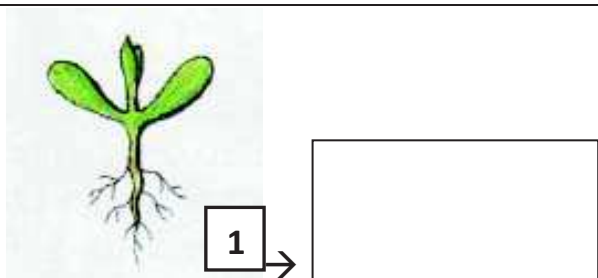
1. Az építmény szabályos ötszög alakzatú.
2. Az egykori vadászterületen mocsárciprusok és velük ültetett tölgyesek vannak jelen.
3. A környék természetközeli állapotú vizes élőhelyei és vízparti ligetei számos ritka, védett faj számára biztosítanak élőhelyet és táplálkozóterületet.
4. A terület egyik legfőbb dísze egy 40 méter magas duglászfenyő.
5. Híres látnivalói közé tartoznak a kaptárkövek.
6. Magyarország legnagyobb kiterjedésű helyi védett területe itt található.
7. Tájképi és kultúrtörténeti értékeivel beleillik a tájba; itt tenyészik a sárga hagyma és a kövirózsa is.
8. A helyén, már a Pleisztocén korban is itt húzódó, forrásokkal táplált mocsárvilág terült el.
9. Kísérleti jelleggel egzóta növényeket telepítettek be a sajátos mikroklímájú területre.
10. Somogy és Baranya megye határán található.
11. Önfenntartó folyamatok jellemzik a területet és a hozzá tartozó ökofalut.

VIII. Általános biológiai ismeretek.

10 pont/_____

Töltsétek fel a táblázatot az oda tartozó képek sorszámával és nevezzétek meg a képen látható tulajdonságokat!

Egyszikűek:	
Kétszikűek:	

IX. Helyi védett területek általános ismerete.**10 pont/_____**

Az alábbi szöveget HIBÁSAN írtuk le. Találjátok meg az 5 elrejtett hibát és írjátok be a táblázatba a megfelelő szavakat!

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a minisztérium által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek tájvédelmi körzetek (TK) vagy természeti emlékek (TE).

Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított országos védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a miniszter hatáskörébe került.

A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a nemzeti park igazgatóságok hatáskörébe tartozik.

Helytelen állítás	Helyes állítás

X. Az év fája: a mezei juhar.**10 pont/_____**

Az alábbi rejtvénytáblázatban elrejtettünk a mezei juharra vonatkozó 10 tulajdonságot vagy jellemzőt. Keressétek meg mindet! Csak vízszintesen és függőlegesen vannak elhelyezve, de jobbról és balról is, fentről és lentől is olvashatóak.

E	K	K	É	T	S	Z	I	K	Ű	Ó	A
V	Ú	R	Á	Z	S	S	Á	F	Ű	T	B
R	L	B	R	T	C	N	J	Ó	C	A	E
K	A	R	É	J	O	S	T	C	I	L	G
A	C	X	P	I	D	Ű	L	S	R	L	Y
S	E	Y	L	É	B	E	R	E	T	U	L
D	A	L	P	S	P	E	Á	R	Ö	H	A
A	L	D	E	B	R	Ő	Ú	J	P	B	K
K	A	I	N	R	O	V	L	E	M	M	I
L	C	A	T	Z	S	L	K	K	Á	O	F
Ő	M	R	E	T	A	V	R	Á	Z	L	H
D	E	L	E	G	Y	F	A	K	C	M	E

Megoldás: _____

MEGOLDÓKULCS

I. Madárhang felismerés.

1. Erdei pinty.
2. Nyaktekeres.
3. Berki tücsökmadár.
4. Ószapó.
5. Meggyvágó.

II. Az év madara: a túzok.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
H	H	I	H	I	H	I	I	H	I	H	I	I	H	I	H	H	H	H	I

III. Az év fája: a mezei juhar.

1. ikerlependék
2. rovarmegporzású
3. étkezési vagy gyógyászati
4. Mátra
5. 5
6. paralécek
7. oszlopként használták, a huzalokat ide feszítették ki
8. zöld juhar
9. szárazság, szennyezett levegő
10. melegigényes

IV. Úszórécék.

Faj	Tőkés réce	Kendermagos r.	Nyílfarkú r.	Kanalas r.	Fütyülő r.	Csörgő r.	Böjti r.
Nem, kor	tojó	ad. hím	tojó	fiatal	ad. hím	tojó	hím
Betű	L	A	H	K	F	G	O
Tul. szám	2	6	4	7	1	3	8

V. Fényszennyezés keresztrejtvény.

A keresztrejtvénybe helyesen beírt szavak 1-1 pontot érnek, és a fő megfejtés még további 1-et.

Megoldás: Csillagos ég

1.					L	U	C	I	F	E	R	I	N				
2.	S	Z	E	N	T	J	Á	N	O	S	B	O	G	Á	R		
3.			D	Í	S	Z	K	I	V	I	L	Á	G	Í	T	Á	S
4.						Z	S	E	L	I	C						
5.						R	E	K	L	Á	M						
6.								G	A	L	L	O	W	A	Y		
7.			C	S	I	L	L	A	G	Á	S	Z	A	T			
8.				R	O	V	A	R	O	K							
9.					V	Á	R	O	S	O	K						
10.					F	É	N	Y	T	É	R	K	É	P			
11.	K	Ö	Z	V	I	L	Á	G	Í	T	Á	S					

VI. Általános madárvédelmi ismeretek.

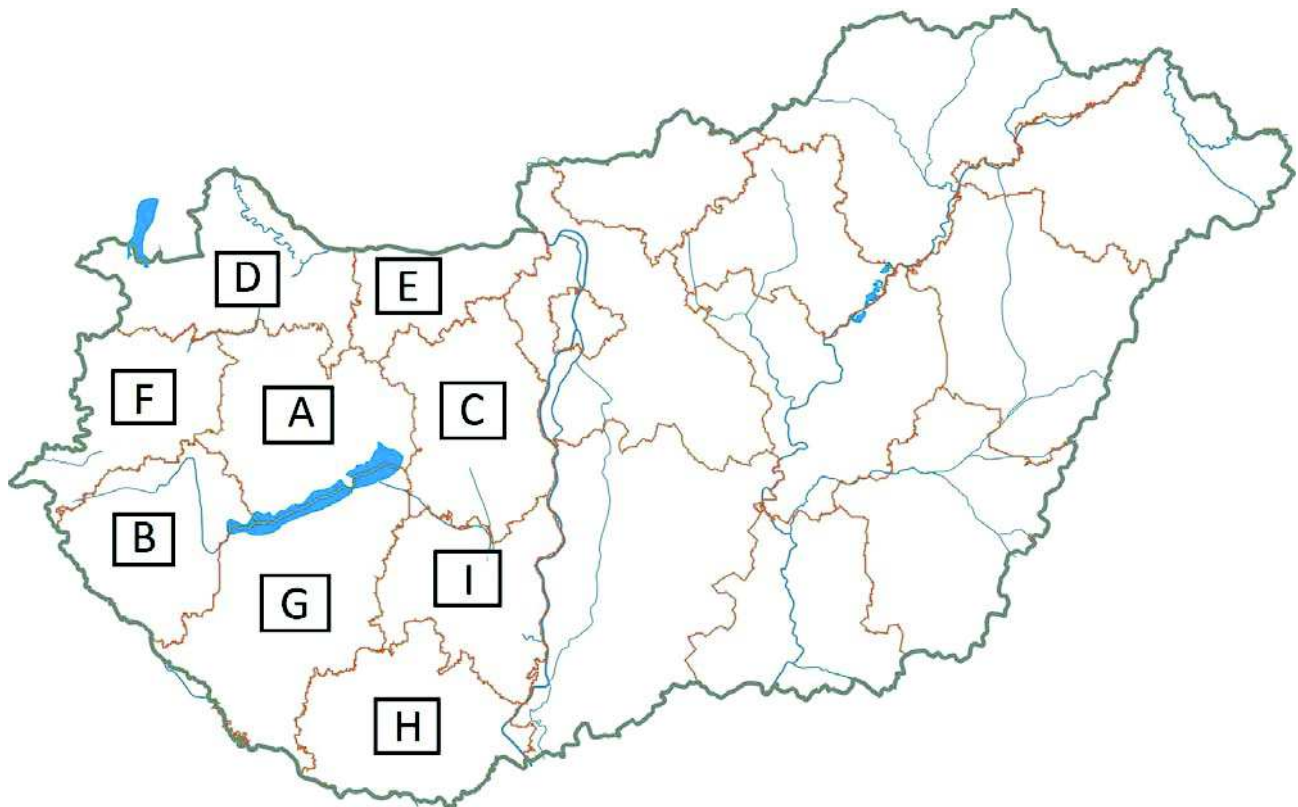
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
B	D	C	C	B	A	C	D

VII. Helyi védett területek.

A helyesen beírt betűk és térképi jelölés fél-fél, a helyesen beírt számok pedig 1-1 pontot érnek.

Észak-Vértes TT	→
Tatai Öreg-tó	→
Fertődi Kastélypark	→
Észak-Zselici TT	→
Azáleás-völgy	→
Mária Terézia forrás	→
Sümegei várkert	→
Kis-Konda-patak völgye	→
Gyűrűfű TT	→

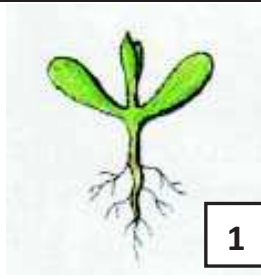
Betű	Szám
C	6
E	8
D	2
G	10
B	9
F	4
A	7
I	3
H	11

VIII. Általános biológiai ismeretek.

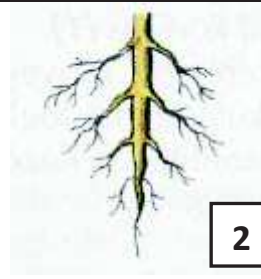
A képek megnevezése és a számok helyes beírása is fél-fél pontot ér.

Egyszikűek:	3, 4, 7, 8, 9,
Kétszikűek:	1, 2, 5, 6, 10

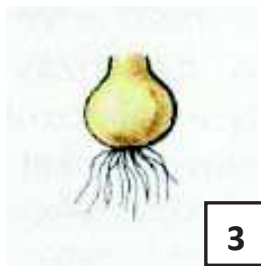
1 →

Két sziklevéllel
csírázik

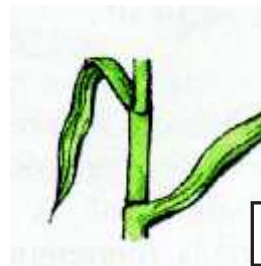
2 →

Főgyökérzet

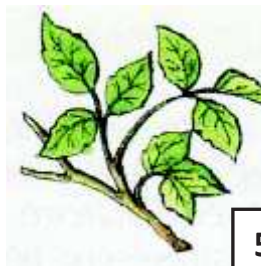
3 →

Mellégyökérzet

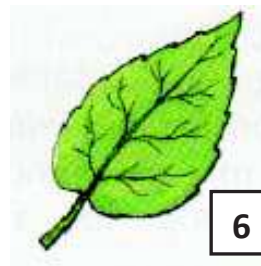
4 →

Szárak nem ágazik
el

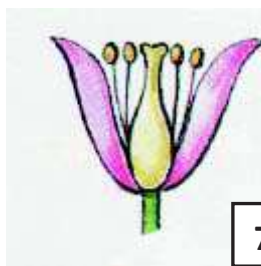
5 →

Szárak elágazik

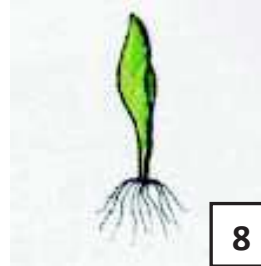
6 →

Hálózatos
(főeres)
levélerezet

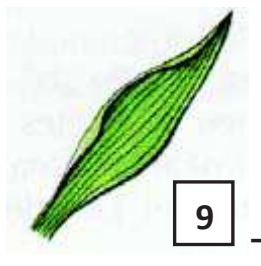
7 →

Lepellevél
(egynemű
virágtakaró)

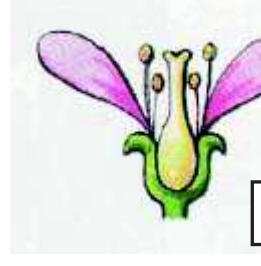
8 →

Egy sziklevéllel
csíráznak

9 →

Párhuzamos
(mellékeres)
levélerezet

10 →

Csésze és
szíromlevél
(kétféle takarólevél)

IX. Helyi védett területek általános ismerete.

Helytelen állítás	Helyes állítás
minisztérium	önkormányzat
tájvédelmi körzetek	természetvédelmi területek
országos	megyei helyi
miniszter	jegyző
nemzeti park igazgatóságok	önkormányzatok

X. Az év fája: a mezei juhar.

		K	É	T	S	Z	I	K	Ú	Ó	
	Ú	R	Á	Z	S	S	Á	F		T	
										A	E
K	A	R	É	J	O	S		C		L	G
								S		L	Y
S	E	Y	L	É	B	E	R	E	T	U	L
								R		H	A
A	L	D	E	B	R	Ő		J		B	K
								E		M	I
										O	
Ő	M	R	E	T	A	V	R	Á	Z	L	
	E	L	E	G	Y	F	A				

Megoldás: kétszikű, fásszárú, lombhullató, egylaki, karéjos, cserje, terebélyes, Aldebrő, zárvatermő, elegyfa